

A szakigazgatás 2009. évi tevékenysége

Hazánkban 2 030 800 hektár erdőgazdálkodási célú terület van, ami 20,4%-os erdősültséget jelent. Az erdészeti igazgatási feladatokat az MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság és a tíz megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóságok látják el. A megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóságok nevével ellentétben regionális illetékességi területtel bíró első fokú hatósági szervek. Fő tevékenységük a tervszerű és ellenőrzött erdőgazdálkodás biztosítása.

A 2009. évben az erdészeti igazgatást érintő legfontosabb esemény az erdő védelméről és az erdőről szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: új Evt.) parlament általi elfogadása volt. Az új jogszabályi környezet jelentős változásokat hozott magával, mely komoly kihívásokat tartogat az erdészeti igazgatás számára is.

Az igazgatásnak a jogszabályi előírásokhoz kell igazítania eljárásrendjét, informatikai rendszerét (Erdészeti Szakigazgatási Információs Rendszer), fel kell készülnie a körzeti erdőtervezés teljes átalakítására, újfajta adatszolgáltatási kötelezettségeknek való megfelelésre és a NATURA 2000 területek fenntartási terveinek készítésére.

Az erdészeti igazgatás a 2009. évben a következő feladatokat látta el:

Erdőleltár készítése az ország erdővel borított területére. Évente a teljes erdőterület egy tizedén kerülnek megújításra az Országos Erdőállomány Adattár állapot- és teradatai.

Az erdészeti igazgatás egyik legfontosabb feladata az erdőgazdálkodási tevékenységek szakmai és jogszabályi alapját garantáló körzeti erdőtervek készítése, melyeket a földművelésügyi miniszter hagy jóvá, és amelyek az egyes erdőgazdálkodók tevékenységéhez kötelezően elkészítendő erdőgazdasági üzemtervek, az új jogi környezet szerint erdőterv-határozatok (erdőtervek) alapjait képezik.

2009-ben a körzeti erdőtervek átmeneti időben készültek. Összeállításuk idején még az 1996. évi LIV. törvény volt hatályban, de jóváhagyásuk már az új Evt. alapján történt.

Az új Evt. eltörölte az üzemtervet, így a továbbiakban az erdőgazdálkodó jogait és kötelezettségeit a körzeti erdőterv alapján megállapított erdőterv-határozat tartalmazza. A határozatot az illetékes erdészeti igazgatóság hivatalból vagy az új Evt. hatálybalépése előtt jóvá-

hagyott körzeti erdőterv alapján az erdőgazdálkodó kérelmére állapítja meg.

2009-ben az előző évi terepi felvételek alapján 15 db erdészeti tervezési körzetre készült körzeti erdőterv, 13 állami erdészeti területre pedig üzemterv, ezek összesen 217 ezer ha területet érintettek. A magán-erdőgazdálkodók számára készített üzemtervek, illetve erdőterv-határozatok száma mintegy 3400 darab volt.

A körzeti erdőtervezés része az alap- és tematikus térképezés, mely magába foglalja a légi felvételek kiértékelését és a földi geodéziai méréseket. Az ország teljes erdőterületére digitális erdészeti térképi adatbázis áll rendelkezésre. Az erdészeti szakemberek munkájuk során légi felvételekkel is támogatott modern térképezési eszközöket, eljárásokat, szoftvereket használnak fel.

Az erdészeti igazgatás tevékenyen részt vett az országos és megyei területrendezési tervek, valamint a Natura 2000 fenntartási tervek készítésének folyamatában, valamint erdőfejlesztési tervek készítésében (Sokorói-dombság és a Mecsek erdőfejlesztési terve, „Termálvízgyógybél – Erdőhátra” erdészeti térképezési terve).

Az MgSzH a Magyarország összes erdeinek csaknem naprakész adatait tartalmazó és kezelő Erdészeti Szakigazgatási Információs Rendszert (Országos Erdőállomány Adattár) működtet, melynek része a digitális erdészeti térképbázis, az erdőgazdálkodói nyilvántartás, az erdőkre (általános adatok, termőhelyi adatok, faállományadatok, fakitermelési és erdősítési tervek) és az erdőben végzett tevékenységekre vonatkozó információk.

A nemzetközi és belföldi adatszolgáltatási tevékenység keretében – többek között – adatokat szolgáltat a Join Forest Sector Questioner, a Forest Resource Assessment (FRA 2010, a FAO világ-erdőleltára) számára, a Kiotói Jegyzőkönyvhöz készítendő gázleltár előkészítéséhez, az MCPFE 2011 – előkészítő munkákhoz, az EFDAC adatszolgáltatáshoz. Kiemelt terület a KSH felé és a Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerhez (VÁTI Kht.)

történi évi rendes adatszolgáltatás, valamint az erdőgazdálkodásról szóló éves Miniszteri Jelentés előkészítése.

A körzeti erdőtervek készítése mellett az erdészeti igazgatás legfontosabb feladata az erdőgazdálkodás felügyelete. Ez magában foglalja az éves erdőgazdálkodási tervek elfogadását (az új Evt. szerint az erdőgazdálkodási tevékenységek bejelentésére van szükség), valamint az erdőben folyó gazdálkodás (erdőművelési és fahasználati tevékenységek) ellenőrzését.

2009-ben több mint 60.000 erdőrészlet esetében történt meg az erdősítések műszaki átvétele, jegyzőkönyvezése és ezek feldolgozása. Közel 30 000 erdőrészletet érintett az elvégzett fahasználati munka átvétele és leszámolása. Körülbelül 40 000 egyéb hatósági ügyben született határozat.

Másodfokú hatósági tevékenysége során az MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság 2009 végéig, várhatóan mindösszesen 1000 ügyben hoz határozatot.

Az erdészeti igazgatás szakemberei tevékenyen részt vettek az új erdőtervény, a megjelenés előtt álló végrehajtási rendeletek, valamint a támogatási rendeletek előkészítésében. Ez a munka igen jelentős erőforrásokat kötött le az intézménynél.

Az igazgatás végzi az erdészeti támogatási jogcímeik végrehajtásának szakmai koordinációját, és részt vesz a tervezett jogcímeik kialakításában is.

2009-ben folyamatos volt az NVT-s támogatások – MgTE, valamint a régi nemzeti támogatások kifuttatása (erdőfelújítás, erdőtelepítés).

Megtörtént az adózók által a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlásából „Az erdők közjóléti célú védelmét és bővítését szolgáló feladatok” című jogcím pályázatainak elbírálása.

Új támogatási jogcímeik indultak be EMVA forrásból, úgymint az erdészeti potenciál helyreállítása, az ültetvénykorszerűsítés, a fás és lágyszárú energiaültetvények létesítése, az erdő-környezetvédelmi kifizetések, az erdő szerkezetátalakításához nyújtandó támogatások, valamint az erdő gazdasági értékének növelése.

Új honlapcím

www.mgszh.gov.hu

Az Erdővédelmi Mérő és Megfigyelési Rendszer (EMMRE) keretén belül az erdészet igazgatás 2009. évben esedékes feladatai közé tartozott a nagy területű egészségi állapotfelmérés (Erdővédelmi Hálózat), a Faállományok Növekedésének Megfigyelése (FNM) rendszer működtetése, valamint e területen a hazai és nemzetközi koordinációs tevékenység ellátása. (Az említettek mellett az EMMRE kiterjed a vadkár, erdőtüz, valamint az éghajlatváltozás felmérésére, követésére is.)

2009-ben az EVH 1200 mintapontot magában foglaló hálózatában összesen 78 mintaponton, 1872 db mintafa egészségi állapotának felvételére került sor. A tevékenységet a – 2009-ben indult – Life Plus FutMon projekt keretén belül az EU finanszírozza.

A felvett adatok alapján az egyedek 55%-a tünetmentes, ami kedvező változás az előző évi 44%-hoz képest. A vizsgált fák 27%-a gyengén károsodott, 12%-a közepesen károsodott, míg 3%-a erősen károsodott. Az elhalt fák aránya vál-

tozatlanul 3%. A vizsgálatok a magyar erdők egészségi állapotának további javulását mutatják az előző évekhez képest.

2009-ben az EMMRE-ről, annak tárgy-évi eredményeiről a szélesebb szakma részére rövid tájékoztató kiadvány készült. Ugyancsak idén az EMMRE-t, annak az elmúlt húszévi tevékenységét és az összegyűjtött adatok elemzéséből származó részletes információkat tartalmazó szakmai kiadvány is megjelenik.

**MgSzH Központ
Erdészeti Igazgatóság**

Írjuk fel mi is a mérlegegyenlőséget!

Mi erdészek, a minket érő kritikára hajlamosak vagyunk – tisztelet a kivételnek – rögtön vérig sértődni, a mundér becsületét körömszakadtáig védeni, ahelyett, hogy az igazságot igyekeznénk a legrövidebb időn belül kideríteni.

Nagyjából ez történt most is, amikor „kívülről” kritika érte szakmánkat, miszerint – hogy csak a lényegre idézzük –, a Regionális Energiagazdasági Kutatóközpont tanulmányának állítása szerint: „a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal ... által hivatalosan közölt fakitermelési adatok nem megbízhatóak.” Ezen állításukat az 1990 – 2007 időszakra vonatkozó vizsgálatukra alapozták.

Tisztelt illetékes erdőmérnök kollégák! Összpontosítsunk csak erre az időszakra vonatkozó *élőfakészlet-változásra!* Első lépésben untig elég, ha egy, azaz egy „darab” *mérlegegyenlőséget* – „fámérleget(?)” – felírunk az igazság megközelítésére, amely így hangzik:

Új élőfakészlet = régi élőfakészlet + növedék – (mortalitás + fakitermelés)

Ha elfogadjuk a tanulmányban szereplő két időpont élőfakészlet nagyságát (millió m³-ben kifejezve), akkor már „csak” a hiányzó adatokat kell beírunk:

$$342 = 288 + ? - (? + ?)$$

Segítségnek idézzük KIRÁLY LÁSZLÓ erdőmérnök professzori útbaigazítását! „Elsőször is megvizsgáljuk, hogy a rendelkezésre álló adatok kielégítik-e az egyenlőséget. Ha nem, akkor az adatokat – az ellentmondás megszüntetése céljából – korrigálni kell, a megbízhatóbb adatokat kisebb, a kevésbé megbízhatókat nagyobb mértékben, a földmérés által alkalmazott közelítő és szí-

gorú kiegyenlítő számítás módszereit, illetve elveit alkalmazva.”

Király László professzor mérlegegyenlőségei

De mit illik tudnunk a mérlegegyenlőségekről? *Erdőmérnöki tudományunknak* ezt a fejezetét KIRÁLY LÁSZLÓ dolgozta ki. Egy egész erdőmérnök-generáció tudhatná, vagy olvashatta volna – ha már az egyetemi előadásain nem lehetett jelen – BONDOR ANTAL szerkesztésében 1986-ban megjelent *Erdőrendezés* c. könyv egyik fő fejezetében, *Az erdőrendezés fejlesztésének lehetőségeiben*, az idevonatkozókat.

Arról van szó, hogy egy időszakra vonatkozóan az erdőállomány szerkezetének változásait, a változások minősítését hogyan kell *erdőmérnöki módon* elvégezni. „A vizsgálat célja a *jelenlegi* állapot kialakulásának jobb megértése és az *elmúlt* időszak változásainak megismerése, *gazdálkodásának bírálata*. A vizsgálat alapja *mérlegegyenlőségek* felállítása *területre, élőfakészletre*, és ha mód van rá, *törzsszámra*.”

„Elrettentésképpen” még jegyezzük meg, hogy mindhárom mérlegegyenlőséget, a „mindösszesen (skalárokkal)” felírtakat, tovább részletezhetjük, éspe-dig: „fafajcsoport-bontásban (vektorokkal), korosztálybontásban (vektorokkal), fafajcsoport-korosztály bontásban (mátrixokkal), egyéb bontásban, illetve mélyebb tagolással. (Vektoron számsor, mátrixon számtáblázat értendő.)”

Egy kis erdészettörténet. „Nincs új a nap alatt.” Szakmánkon belül korábban is volt nagy vita hazánk erdeinek élőfakészletéről, folyónövedékéről, na meg a kitermelhető fatérfogatokról. Annak idején éppen KIRÁLY LÁSZLÓ mérlegegyenlősége kapcsán kellett

megtudnunk, hogy „nem annyi az annyi”. És most megint idézzünk: „Az elmúlt 30 évre vonatkoztatva (1950-1980), az ismert országos adatokat behelyettesítve, számos ellentmondásra bukkanunk...” – írja KIRÁLY professzor. A fenti idézetben le is írja egy változatát az élőfakészlet korrigált mérlegegyenlőségeinek:

$$257 = 170 + 267 - 30 - 150$$

Befejezésül

Tehát az első lépést – már, mint az élőfakészletünk legvalószínűbb változásának ismeretét, magyarán a mérlegegyenlőség felírását – nem kerülhetjük meg. Ennek tisztázása után jöhet a részletes válasz, például a fent említett REKK-tanulmány állításaira. A jövőben úgy előzhetnénk meg ezeket az utólagos magyarázkodásokat, ha minden évben nyilvánosságra hoznánk legalább ezt a korrigált mérlegegyenlőséget, természetesen a hozzá tartozó szakszerű magyarázattal együtt.

Dr. Szélesy Miklós

Honlapjaink:

www.oec.hu

www.erdeszetilapok.hu

www.forestpress.hu

www.erdo.hu

www.mgszh.gov.hu